

NOVI PRILOZI FLORI DALMACIJE

Mit deutscher Zusammenfassung

MARIJA BEDALOV

(Iz Instituta za botaniku Sveučilišta u Zagrebu)

Primljeno za štampu 15. XI 1966.

U razdoblju od god. 1963. do 1965. vršila sam detaljna floristička istraživanja na otoku Velom Drveniku. U tu svrhu boravila sam na ovom otoku svake godine u više navrata i u različitim vegetacijskim sezonama. Ova istraživanja bila su tim interesantnija što — u meni pristupačnoj literaturi — nisam našla nikakvih podataka o flori ovog otoka. Ni u našim većim florističkim djelima, kao što su Flora Dalmatica (Visiani 1842—1852 i 1872—1881), Flora Croatica (Schlosser-Vukotinović 1869) i Revizija hrvatske flore (Hirc 1903—1912), ne navodi se ovaj otok kao lokalitet ni za jednu vrstu.

Otok Veli Drvenik po svom geografskom položaju pripada skupini srednjodalmatinskih otoka, a prema najnovijem biljnogeografskom raščlanjenju našeg primorja (Horvatić 1963a) spada u centralni rajon srednjeg zimzelenog područja istočnojadranske eumediteranske zone.

U toku spomenutih istraživanja sabrala sam 432 vrste papratnjača i sjemenjača s nekoliko nižih sistematskih jedinica, kao i 5 vrsta mahovina.

Iako su svi ti nalazi interesantni jer su za područje otoka Veli Drvenik prvi put zabilježeni (Bedalov, magisterski rad 1966), ipak je potrebno izdvojiti 8 naročito značajnih vrsta koje su manje poznate ili posve nove za floru Hrvatske.

To su:

1. *Consolida rigida* (DC.) Hay.
2. *Vicia amphicarpa* Dorth.
3. *Lathyrus saxatilis* (Vent.) Vis.
4. *Coridothymus capitatus* (L.) Rchb.
5. *Galium valantia* Web.
6. *Valerianella discoidea* (L.) Lois.
7. *Valerianella truncata* (Rchb.) Betcke.
8. *Biarum tenuifolium* (L.) Schott.

Za navedene vrste označila sam pripadnost flornim elementima prema najnovijoj podjeli Horvatića (1963b).

Budući da u fitocenološkoj literaturi postoji relativno malo podataka o navedenim vrstama — to naročito vrijedi za vrste koje dolaze na obradivim površinama — trebalo bi i u tom smislu posvetiti im i ubuduće više pažnje.

1. *CONSOLIDA RIGIDA* (DC.) Hay. (*Delphinium rigidum* DC., *D. exercitum* DC.).

Ova vrsta čije područje rasprostranjenja obuhvaća Siriju i Palestinu (Ascherson Graebner 1906—1938), odnosno zapadnu Aziju (Hayek 1927—1933: I, 315) nađena je prvi put na području Jugoslavije u Boki Kotorskoj (Weiss 1866—1867). Kasniji autori (Visiani 1872—1881: 116, Ascherson-Graebner 1896—1938: V², 677 i Hayek 1927—1933) navode također ovaj nalaz. Prema tome izgleda da je ova vrsta kod nas adventivna, pa se nalaz na Velom Drveniku može smatrati drugim nalazištem na području Jugoslavije.

2. *VICIA AMPHICARPA* Dorth. (*V. angustifolia* var. a. Boiss., *V. sativa* subsp. a. A. et G., *V. amphicarpa* L. ap. Braun-Blanquet (1951) i Fournier (1961).

Nekoliko primjeraka ove interesantne vrste sabrala sam god. 1963. na suhim mjestima u području Krknjaša i Starice. Koliko je iz dostupne florističke literature vidljivo, ta biljka do sada nije bila zabilježena za područje Hrvatske. U Makdoniji je, kako navodi Bornmüller (1925—1928: I), nađena kod Raduše na Šar-planini i u dolini Topolke kod Veleša.

Ovo bi, dakle, bio prvi nalaz te vrste za Hrvatsku.

Braun-Blanquet (1951) ubraja ovu biljku među karakteristične vrste asocijacije *Brachypodium ramosi* Br. - Bl. 1924, i to u subasocijacijama *crucianelletosum* i *vulpietosum ciliatae*. Osim toga navodi je kao transgresivnu vrstu asocijacije *Asphodeletum fistulosi* Mol. et Tallon 1950.

3. *LATHYRUS SAXATILIS* (Vent.) Vis. (*L. ciliatus* Guss., *L. aristatus* Vis., *L. microphyllus* Scheele, *Orobus* s. Vent. *Ervum saxatile* Chaub. et Bory, *Vicia saxatilis* Tropea; non *Lathyrus laevigatus* Fritsch, *Orobus laevigatus* W. et K.).

Ovu vrstu našla sam god. 1963. po kamenitim travnjacima u širem području naselja Drvenik i Krknjaši.

Do sada je ova biljka nađena u okolini Dubrovnika, Šibenika i na Hvaru (Visiani 1842—1852: III: 330, Ascherson-Graebner 1896—1938: VI: 1041), te kod Raduše na Šar-planini, u dolini Topolke kod Veleša i kod Drenova (Bornmüller 1925—1928: I).

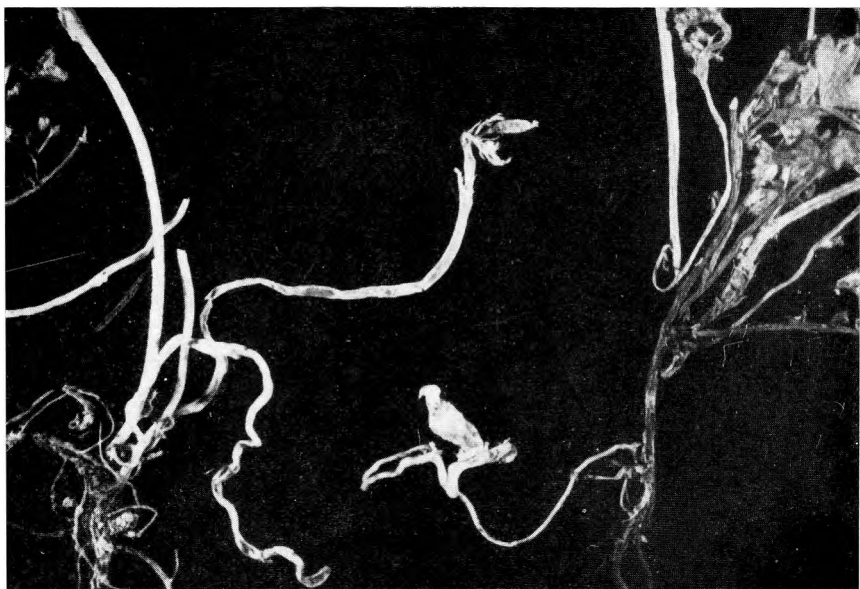
Inače je ova vrsta rasprostranjena u južnoj Evropi, Maloj Aziji i Alžiru, te pripada skupini cirkumediteranskih biljaka.

4. *CORIDOTHYMUS CAPITATUS* (L.) Rchb. (*Thymus* c. Hoffm. g., *T. creticus* Brot., *Satureia capitata* L., *Thymra* c. Gris.).

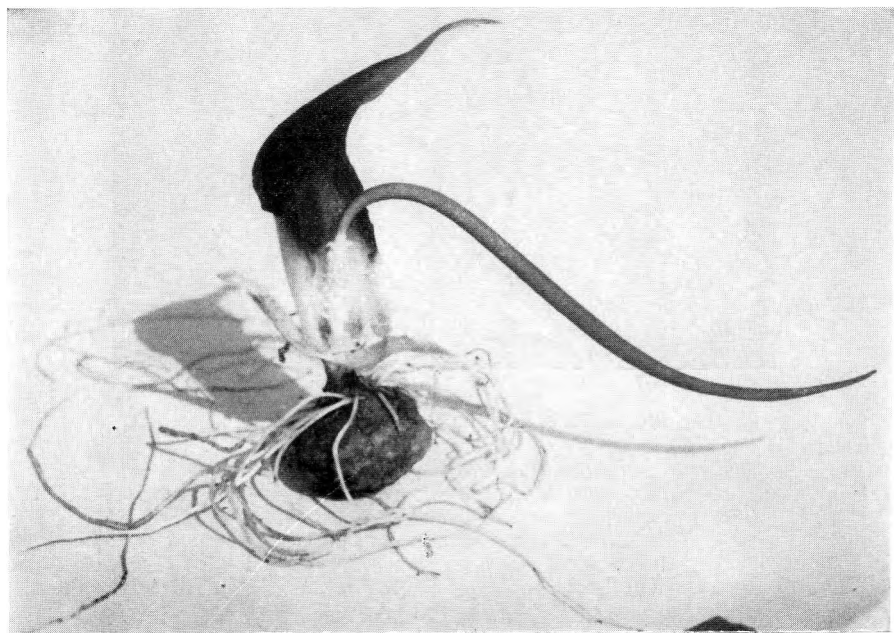
Po nekoliko primjeraka ove vrste našla sam na suhim kamenitim mjestima platoa oko lokve Starica, u uvali Mali porat te na području Širana.

Sl. 1. (Abb. 1.) *Vicia amphicarpa* Dorth.

Sl. 2. *Vicia amphicarpa* Dorth. kleistogamni cvjetovi i plodovi
Abb. 2. *Vicia amphicarpa* Dorth. kleistogame Blüten und Früchte

Sl. 3. (Abb. 3.) *Biarum tenuifolium* (L.) Schott.

Do sada je ova vrsta poznata iz okoline Trogira, Splita, Starigrada na Hvaru i Dubrovnika (Visiani 1842—1852: II: 193), a posebno je navodi Maly u okolini Bakra i Senja gdje međutim kasnije više nije nadena (Hirc 1903—1912). U novije vrijeme navodi ovu vrstu Horvatić (1958: 34, 36, 42, 43) sa Hvara i Šcedra kao karakterističnu za asocijaciju *Erico-Rosmarinetum* H-ić unutar koje čini posebni facies.

Tako je i na Velom Drveniku ova vrsta nazočna u okviru spomenutog faciesa na lokalitetima Starica, Širan i Mali porat.

Obzirom na florogenetsku pripadnost ubraja ovu vrstu Horvatić (1958: 42) u skupinu istočnomediteranskih biljaka.

5. *GALIUM VALANTIA* Web. (*Valantia aparine* L., *V. saccharata* G. m., *Galium saccharatum* All., *G. verrucosum* S. S.).

Nekoliko primjeraka ove vrste sabrala sam god. 1965. na obradivim površinama u području Starice.

Ovu biljku prvi put bilježi za Dalmaciju Maly (1848), ali bez lokaliteta. Svi kasniji citati odnose se uglavnom na nalazište Malyja.

Biljka raste većinom na obradivim tlima i među usjevima, te pripada svezi *Secalinion* (Oberdorfer 1949: 342).

Opće rasprostranjenje ove vrste zahvaća područje Mediterana, a ponekad se javlja adventivno i u srednjoj Evropi (Oberdorfer 1949: 342, Hegi 1906—1931: VI: 227).

Budući da se njen areal proteže područjem južne Evrope, Male Azije, sjeverne Afrike te Kanarskih otoka i Madeire, pripada skupini cirkumediteranskih biljaka.

6. *VALERIANELLA DISCOIDEA* (L.) Lois. (*Valeriana locusta* var. *d.* L. *Valeriana d.* Willd., *Valerianella coronata* var. *discoidea* Dc., *Fedia d.* Vahl.).

Ova vrsta dolazi na obradivim površinama i travnjacima u području Kokošinja i Kačina (1963).

Do sada je ova biljka zabilježena za okolinu Šibenika, Trogira, Splita i otok Hvar (Visiani 1842—1852: II, 21) te kod Bara i Ulcinja (Rohlena 1942: 334). Prema tome nalaz na Velom Drveniku predstavlja jedan od rijetkih lokaliteta ove biljke na području Jugoslavije.

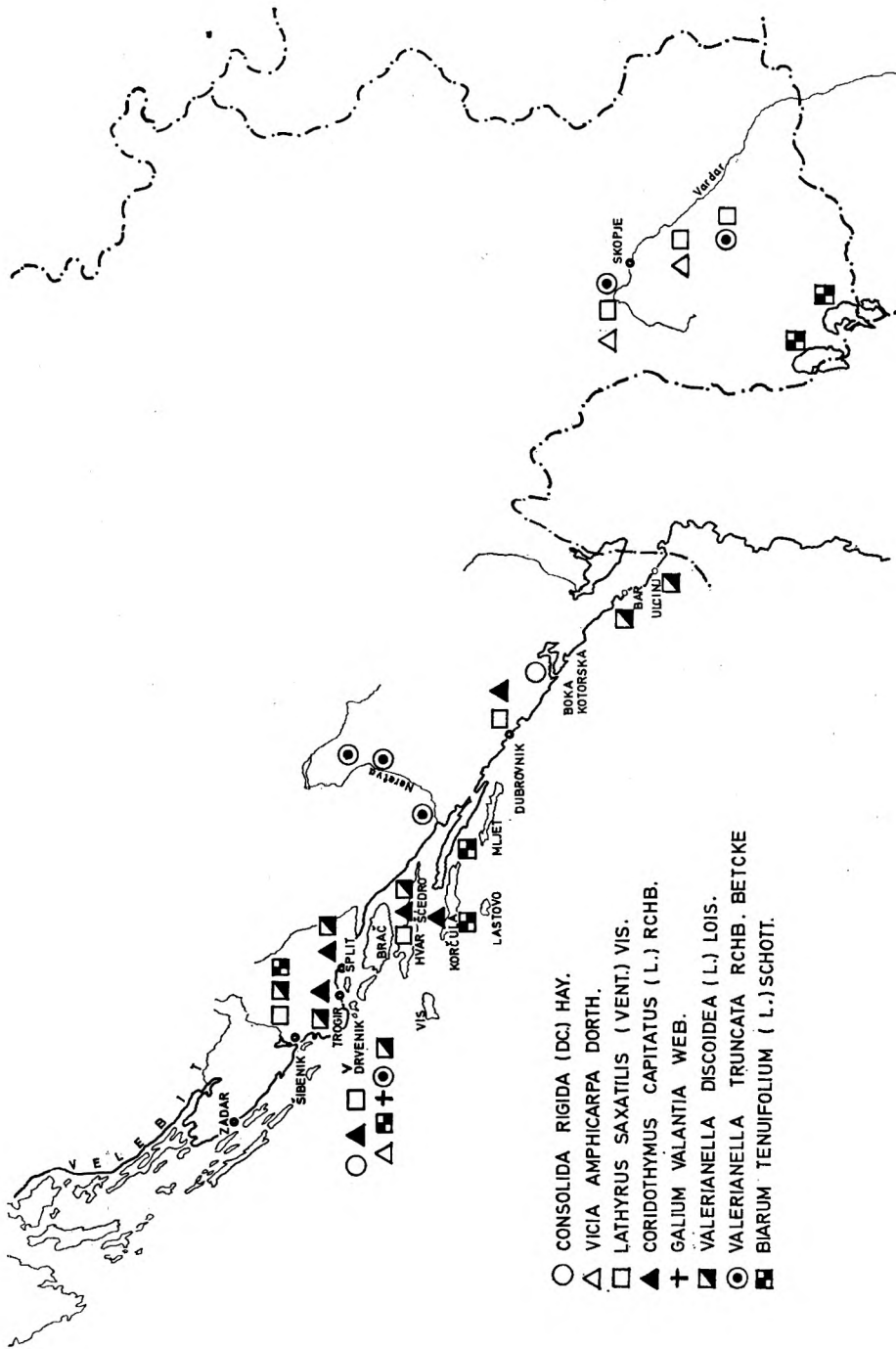
Opće rasprostranjenje zahvaća područje Mediterana, pa se ova vrsta može pribrojiti skupini cirkumediteranskih biljaka.

7. *VALERIANELLA TRUNCATA* (Rchb.) Betcke (*Fedia t.* Rchb., *V. pontica* Vel., *V. euxina* Vel., *V. ericarpa* var. *truncata* Loret et Barrandon).

Dolazi na obradivim površinama, uz kulture u području Kokošinja i Kačina (1963).

Bornmüller (1925—1928: II) bilježi ovu vrstu za padine Šarplanine i okolinu Drenova. Hayek (1927—1933) je spominje za Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju. Osim toga nalaze se u herbarskoj zbirci Zemaljskog muzeja u Sarajevu primjerci iz Hercegovine sa lokalitetima Bijelo polje, Žitomislić, Šurmanci, Raška gora i Dretelj (Maly), te iz Tasovčića (Fiala).

Ova biljka raste na suhim mjestima, obradivim površinama, travnjacima i po usjevima u cijelom području Mediterana (Fiori (1923—1929, Stojanov 1925, Hayek 1927—1933, Bonnier 1934 i Fournier 1961), pa prema tome pripada skupini cirkumediteranskih biljaka.

- CONSOLIDIDA RIGIDA (DC.) HAY.
- △ VICIA AMPHICARPA DORTH.
- LATHYRUS SAXATILIS (VENT.) VIS.
- ▲ CORIDOTHYMUS CAPITATUS (L.) RCHB.
- ⊕ GALIUM VALANTIA WEB.
- ◼ VALERIANELLA DISCOIDEA (L.) LOIS.
- ⊙ VALERIANELLA TRUNCATA RCHB. BETCKE
- ◼ BIARUM TENUIFOLIUM (L.) SCHOTT.

8. *BIARUM TENUIFOLIUM* (L.) Schott. (*B. constrictum* K. Koch.,
B. gramineum Schott. *Arum g. Lam.*).

Početkom veljače 1965. našla sam nekoliko sterilnih primjeraka ove vrste i prenijela ih u Botanički vrt Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu. U rujnu iste godine primjerci su procvjetali pa sam ih mogla odrediti kao pripadnike vrste *Biarum tenuifolium*.

Ovu interesantnu biljku našla sam na kamenitim mjestima uz more, i to iznad grebena, a djelomično i u garigu.

Prema navodima Visianija (1842—1852) biljka je zabilježena za okolinu Šibenika, otok Korčulu i poluotok Pelješac. Ascherson-Graebner (1896—1938) bilježe ovu vrstu za šumovite predjele zimzelene mediteranske regije, navodeći kod nas već spomenute lokalitete po Visianiju. Černjavski (1934) je istu vrstu našao kod Studentičta u okolini Ohrida, i to također »u krečnjačkim pukotinama u pojasu pseudomakije«. Slična staništa navodi i Em (1966) za nalazišta kod Prespanskog jezera.

Na osnovi podataka literature Ascherson-Graebner 1896-1938, Fiori 1923—1929, Hayek 1927—1933) biljka je rasprostranjena u evropskom dijelu Mediterana i u Maloj Aziji, pa prema tome pripada skupini evropsko-mediteranskih biljaka.

Literatura — Schrifttum

- Ascherson, P. Graebner, P., 1896—1938: Synopsis d. mitteleur. Flora, 1—12, Leipzig.
- Bedalov, M., 1966: Flora otoka Velog Drvenika. Magistarski rad (manusc.), Zagreb.
- Bonnier, G., 1934: Flore complète de France, Suisse et Belgique, 1—12, Paris.
- Bornmüller, J., 1925—1928: Beiträge zur Flora Mazedoniens. I—II, Leipzig.
- Braun-Blanquet, J., 1951: Les groupements végétaux de la France Méditerranéenne, Montpellier.
- Černjavski, P., 1934: Nova biljka iz familije Araceae u okolini Ohrida, Ohridski zbornik 2, Beograd.
- Em, H., 1966: Notizen zur Flora Mazedoniens, Fragmenta Balcanica, V, Skopje.
- Fiori, A., 1923—1929: Nuova Flora analitica d'Italia. I—II, Firenze.
- Fournier, P., 1961: Les quatres flores de la France, Paris.
- Hayek, A., 1927—1933: Prodromus Florae Peninsulae Balcanicae, Berlin.
- Hegi, G., 1906—1931: Ill. Flora von Mitteleuropa, I—VI, Wien.
- Hirc, D., 1903—1912: Revizija hrvatske flore. Rad Jugosl. akad., Zagreb.
- Horvatić, S., 1958: Tipološko raščlanjenje primorske vegetacije gariga i borovih šuma, Acta bot. Croat., XVII, Zagreb.
- Horvatić, S., 1963a: Biljnogeografski položaj i raščlanjenje našeg primorja u svjetlu suvremenih fitocenoloških istraživanja. Acta bot. Croat., XXII, Zagreb.
- Horvatić, S., 1963b: Vegetacijska karta otoka Paga s općim pregledom vegetacijskih jedinica Hrvatskog primorja, Prir. istraž. Jugosl. akad., 33, Acta Biologica IV, Zagreb.
- Maly, C., 1848: Enumeratio plantarum phanerogamicarum imperii austriaci universi, Vindobonae.

- Oberdorfer, E., 1949: Pflanzensoziologische Exkursionsflora für Südwestdeutschland und die angrenzenden Gebiete, Stuttgart.
- Rohlena, J., 1942: Conspectus Florae Montenegrinae, Praha.
- Schlosser, J., i Vukotinović, Lj., 1869: Flora Croatica, Zagreb.
- Stojanov, N. i Stefanov, B., 1948: Flora na Belgaria, Ed. III, Sofia.
- Visiani, R., 1842—1852: Flora Dalmatica, Lipsiae (et suppl. 1872—1881).
- Weiss, E., 1866—1867: Floristisches aus Istrien, Dalmatien u. Albanien, Verh. d. zool. bot. Gesell., 16—17, Wien.

ZUSAMMENFASSUNG
NEUE BEITRÄGE ZUR FLORA DALMATIENS

Marija Bedalov

(Aus dem Botanischen Institut der Universität Zagreb)

In den Jahren 1963—1965 wurde die mitteldalmatinische Insel Veli Drvenik floristisch durchforscht. Die Verfasserin sammelte rund 432 Arten die zum ersten Mal für diese Insel vermerkt wurden. Unter diesem Material waren eine Art neu für die Flora Kroatiens (*Vicia amphicarpa* D o r t h.), mehrere davon konnten als seltene floristische Funde betrachtet werden (*Consolida rigida* (D C.) H a y., *Lathyrus saxatilis* (V e n t.) V i s., *Coridothymus capitatus* (L.) R c h b., *Galium valantia* W e b., *Valerianella discoidea* (L.) L o i s., *V. truncata* (R c h b.) B e t c k e und *Biarum tenuifolium* (L.) S c h o t t.).